

Avdelningen för analys, främjande och tillträdesfrågor

Föredragande
Petra Brundell
Utredare

010-470 0690
petra.brundell@uhr.se

KONSEKVENsutredning

Diarienummer
4.1.2-01078-2020

Datum
2020-10-08

Postadress
Box 4030
171 04 Solna

Besöksadress
Solna strandväg 132 B
171 54 Solna

Telefon
010-470 03 00

Org nr
202100-6487

www.uhr.se

Konsekvensutredning: Förslag till föreskrifter om ändring i Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen avseende ämnen inom handels- och administrationsprogrammet

Innehållet i denna konsekvensutredning utgår från 6–8 §§ i [förordningen \(2007:1244\) om konsekvensutredning vid regelgivning](#).

Bakgrund

Universitets- och högskolerådets (UHR) föreskrifter om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet¹ innehåller kunskapskriterier som används vid bedömning av sökandes yrkeskunskaper vid antagning till yrkeslärarutbildning (nedan kallad UHR:s föreskrifter).

Med anledning av förändringar av gymnasieskolans handels- och administrationsprogram, som bland annat innebär att programmet byter namn till försäljnings- och serviceprogrammet, har Skolverket tagit fram förslag om ändring av ämnesplanen för ämnet handel. Skolverket föreslår även att ämnesplanen för ämnet näthandel ska upphävas då delar av ämnets innehåll fördelas till andra

¹ Universitets- och högskolerådets föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen.

befintliga kurser inom försäljnings- och serviceprogrammet.

Som en konsekvens av Skolverkets förslag om ändrad ämnesplan för ämnet handel har UHR och Skolverket tagit fram förslag till ändrade kunskapskriterier för ämnet. Med anledning av Skolverkets förslag om att upphäva ämnesplanen för ämnet näthandel föreslår UHR att kunskapskriterierna för ämnet näthandel tas bort ur föreskrifterna.

A Allmänt

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter² eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet. Vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper uttrycks i föreskrifterna i form av kunskapskriterier. Vid revidering och framtagande av nya ämnesplaner för yrkesämnena i gymnasieskolan arbetar myndigheterna gemensamt fram förslag på kunskapskriterier för ämnet.

UHR och Skolverket har sedan tidigare enats om principer för hur föreskrifterna ska vara utformade:

- Ett ämne bör inte vara bredare än att en lärare kan undervisa i hela ämnet.
- Myndigheternas föreskrifter ska utformas så att de är likalydande.
- Det som myndigheterna kan föreskriva om är yrkeskunskaper. I ämnesplanerna, som lärarna ska undervisa utifrån, ingår även andra mer generella kunskapsområden. Dessa kunskaper och förmågor får lärarna antas ha bland annat utifrån den grundläggande behörigheten för högskolestudier.
- Yrkeskunskaperna ska vara såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska³.
- Med kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper avser myndigheterna innehåll (vad man ska kunna), nivå (hur väl man ska kunna det) och aktualitet (att kunskapen är giltig i nutid). För att definiera vad som är nödvändig kunskap använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer, SeQF, nivå 5⁴.
- De kvalificerade och relevanta yrkeskunskaperna uttrycks i form av kunskapskriterier. Kunskapskriterierna ska ge en förutsägelse om vilka yrkeskunskaper som, tillsammans med yrkeslärarutbildningen eller lärarutbildningen⁵, ger optimala förutsättningar för att kunna undervisa i det aktuella ämnet.
- En viktig utgångspunkt för kunskapskriterierna är ämnesplanerna för de enskilda yrkesämnena i gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, eftersom det är ämnesplanerna som anger vad läraren kommer att undervisa i. Kunskapskriterierna utgår också från yrkeskunskaper förvärvade genom yrkesutövande i arbetslivet och som anses nödvändiga som grund för att undervisa i ett yrkesämne.

² Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

³ Det innebär att en person genom yrkesutövning anses kunna förvärva såväl erfarenhetsbaserade som teoretiska yrkeskunskaper. Det innebär däremot inte att en person som genom utbildning förvärvat teoretiska yrkeskunskaper också anses ha förvärvat erfarenhetsbaserade yrkeskunskaper.

⁴ Ett fåtal yrkesämnena inom vidareutbildning i form av ett fjärde tekniskt år har SeQF nivå 6.

⁵ För behörighet enligt 2 kap. 25 § punkt 3 förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare krävs ej nödvändigtvis en yrkeslärarexamen.

SeQF som utgångspunkt för kunskapskriterierna

För att definiera vad som är nödvändiga kunskaper för att undervisa i yrkesgymnasieskolan använder sig myndigheterna av Sveriges referensram för kvalifikationer (SeQF). Ramverket innehåller åtta referensnivåer – från grundläggande nivå (nivå 1) till den mest avancerade nivån (nivå 8). De åtta referensnivåerna uttrycks som resultat av lärande, definierade utifrån vad en person vet, förstår och kan göra när en lärandeprocess är avslutad, inte för hur lärandet uppnåtts. Myndigheterna har i framtagandet av kunskapskriterier utgått från principen att den som undervisar ska ha kunskaper som ligger minst en nivå över de kunskaper en elev förvärvar i gymnasieskolan. Gymnasieutbildning är inplacerat på nivå 4 i SeQF. Det innebär att den som vill undervisa i yrkesämnen i gymnasieskolan ska ha yrkeskunskaper motsvarande minst nivå 5 i SeQF.

1. Syftet med reglerna

Skolverket har föreslagit att ämnesplanen för ämnet handel revideras samt att ämnesplanen för ämnet näthandel upphävs.

Med anledning av den föreslagna ändringen har UHR och Skolverket sett över följande föreskrifter:

- UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4) om kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper för särskild behörighet till utbildning som leder till yrkeslärarexamen, *och*
- Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne.

UHR och Skolverket har tagit fram förslag på reviderade kunskapskriterier för ämnet handel.

UHR och Skolverket föreslår vidare att kunskapskriterierna för ämnet näthandel tas bort ur respektive myndighets föreskrift.

2. Alternativa lösningar och effekter av utebliven reglering

UHR gör bedömningen att det saknas alternativa lösningar till förslaget om kunskapskriterier för det reviderade ämnet handel. Om UHR beslutar att inte ändra kunskapskriterier för handel i UHR:s föreskrifter försvårar det antagningen av yrkeslärare i ämnet.

Förslaget om att ta bort kunskapskriterierna för ämnet näthandel ur UHR:s föreskrifter saknar även det alternativa lösningar.

3. Vilka berörs?

Personer som har ansökt till, påbörjat eller genomgått en utbildning till yrkeslärare kan beröras av förslaget.

Personer som tidigare har antagits till yrkeslärarutbildningen kan inte komplettera sin ansökan under utbildningens gång med ytterligare yrkesämnen.

Personer som vid validering bedömts behöriga i det ursprungliga ämnet handel kommer även fortsättningsvis att vara behöriga i det reviderade ämnet.

Skolverket har lämnat förslag om övergångsregler för ämnesplanen för näthandel som innebär att ämnesplanen föreslås upphävas den 30 juni 2022. Förslaget om övergångsregler innebär att ämnet näthandel finns kvar i gymnasieskolan till och med vårterminen 2022. Det är därmed möjligt för studerande på yrkeslärarprogrammet, som vid validering bedömts behöriga i ämnet, att fram till och med vårterminen 2022 undervisa i ämnet.

När UHR:s förslag är beslutat behöver UHR informera studerande på yrkeslärarutbildningen om förändringarna.

Föreslagna ändringar kommer att innebära att UHR behöver informera bedömare om förändringarna.

4. Bemyndiganden för UHR:s beslut

I förordning (2010:2021) om tillträde till utbildning som leder till yrkeslärarexamen regleras de särskilda behörighetskrav som gäller för tillträde till yrkeslärarutbildningen. I 4 § förordningen bemyndigas UHR att föreskriva om vad som är kvalificerade och relevanta yrkeskunskaper. Med stöd av bemyndigandet har myndigheten beslutat om UHR:s föreskrifter (UHRFS 2013:4).

5. Kostnader och andra konsekvenser

UHR bedömer att det inte föreligger några kostnadsmässiga konsekvenser med anledning av ändringarna.

6. Regleringen och Sveriges skyldigheter som EU-medlem

Regleringen överensstämmer med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

7. Tidpunkt och informationsinsatser

UHR föreslår att förslaget om ändrade föreskrifter ska träda i kraft **den 1 april 2021** och tillämpas vid antagning till utbildning som börjar efter **den 31 maj 2021**.

UHR kommer att informera om förändringarna på myndighetens hemsida och i nyhetsbrev till de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildningen.

B Kommuner och regioner

Regleringen bedöms inte få effekter för kommuner eller regioner.

C Företag

Regleringen bedöms inte få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

D Samråd

UHR:s och Skolverkets kunskapskriterier är likalydande i myndigheternas respektive föreskrifter eftersom samma krav på yrkeskunskaper ska gälla för ett visst undervisningsämne i gymnasieskolan, såväl i samband med tillträde till yrkeslärarutbildningen som vid bedömningen av behörighet att undervisa i ämnet.

UHR och Skolverket har tillsammans tagit fram förslag på kunskapskriterier för det

reviderade yrkesämnet. I arbetet har nationella programråd och relevanta branschföreträdare lämnat synpunkter. Myndigheterna skickar ut respektive föreskrifter på remiss var för sig⁶. Myndigheterna kommer att analysera respektive myndighets remissyttranden och ta ställning till om de synpunkter som har kommit in påverkar det ursprungliga förslaget.

UHR kommer att informera de lärosäten som anordnar yrkeslärarutbildning om de föreslagna ändringarna.

E Kontaktperson

Vid frågor om konsekvensutredningen eller föreskrifterna, går det bra att kontakta Petra Brundell, utredare hos UHR, telefon: 010-470 06 90, e-post: petra.brundell@uhr.se.

⁶ Skolverkets remiss, dnr 2018:1352